

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Casusboek 50 gezinnen aanpak

DATUM
5 maart 2021
Verzonden: 05-03-2021

BIJLAGEN
1

BEHANDELD DOOR
V (Vanessa) Rond, de

TELEFOONNUMMER
043 350 5686

ONZE REFERENTIE
2021.07041

E-MAILADRES
vanessa.de.rond@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Zoals u weet zijn we in 2019 gestart met de 50 gezinnen aanpak als methodiek om maatwerk te maken, samen met een aantal gezinnen in Maastricht. De methodiek is inmiddels ingebed in de werkwijze van SZMH en we hebben een flink aantal gezinnen geholpen. In november 2020 heeft u de tussenevaluatie van de aanpak ontvangen.

Om u en onze partners uit het sociaal domein meer beeld te geven bij de gezinnen en de effecten van de aanpak op hun leven is een casusboek samengesteld. Hierin reflecteren vijf Maastrichtse gezinnen op wat deze aanpak voor hun leven betekend heeft. Ook wordt bij elke casus aangegeven op welke wijze de professionals gekomen zijn tot de afweging in het maken van maatwerk.

Ik hoop dat het lezen van het casusboek u veel inzicht geeft in de praktijk van het sociale domein en de vele mogelijkheden die we daarin hebben als gemeente om gezinnen te ondersteunen, op een manier die ook echt bijdraagt aan het welbevinden en de toekomst van deze gezinnen.

Deze verhalen kunnen ons allemaal inspireren bij het vormgeven van veranderingen in het sociale domein die deze werkwijze ondersteunen. Ik ben ervan overtuigd dat de inwoners van onze stad daardoor beter ondersteund kunnen worden en dat we dat als gemeente efficiënter kunnen organiseren.

Hoogachtend,

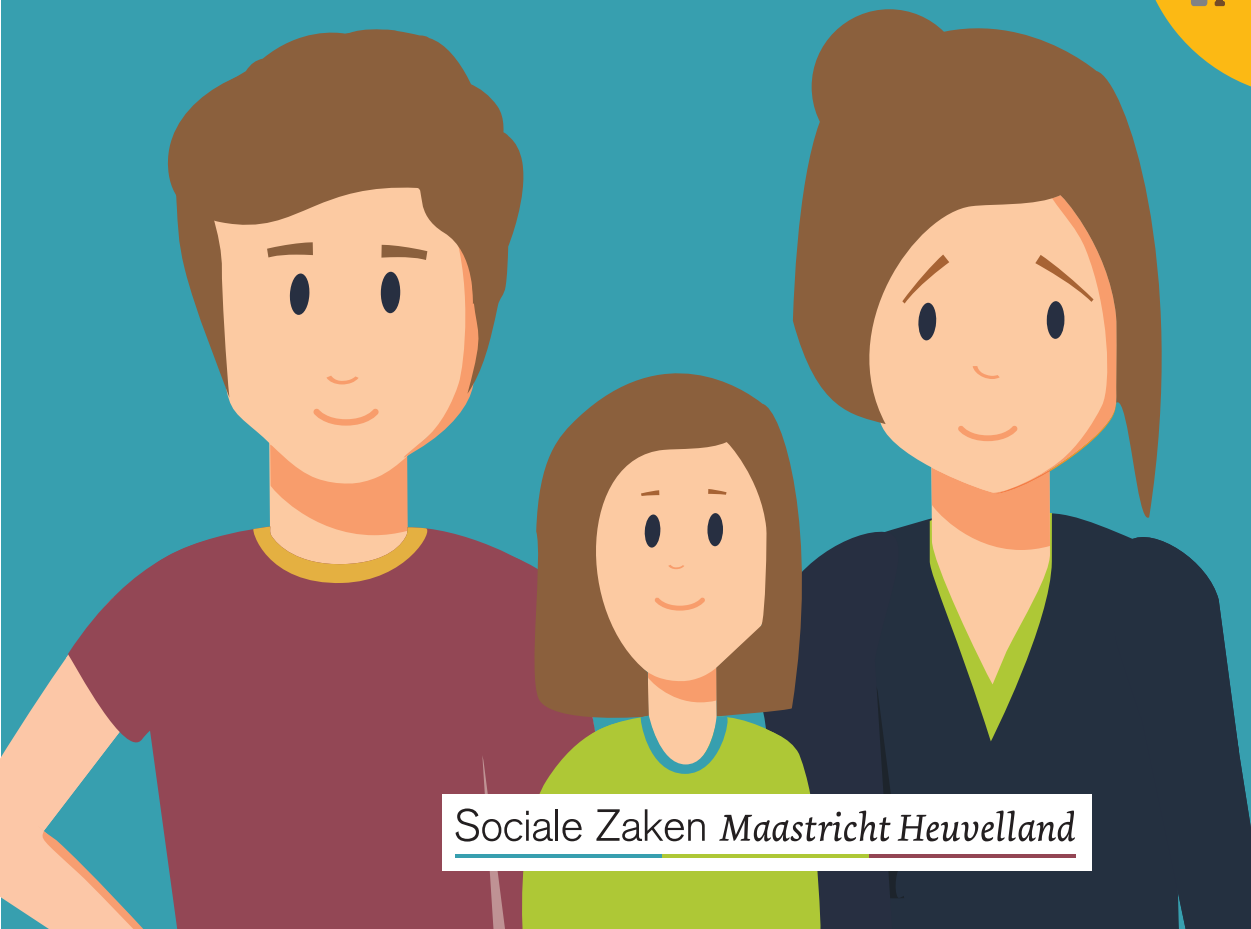
Jim M. Janssen,
Wethouder Organisatie, Sociale Zaken, Ouderenbeleid en Cultuur.

Raadsinformatiebrief

Casusboek

50-gezinnenaanpak

Ervaringen en verhalen uit
de dagelijkse praktijk

Sociale Zaken Maastricht Heuvelland

50 keer maatwerk

De 50-gezinnenaanpak is bedoeld voor de 50 meest kwetsbare gezinnen van Maastricht. We helpen hen om hun (meerdere en langdurige) problemen het hoofd te bieden en regie op hun leven te krijgen. Omdat ieder gezin en elke situatie anders is, doen we dat met maatwerk. Want de problematiek is vaak zo groot, dat een standaard aanpak niet altijd helpt. Met de unieke 50-gezinnenaanpak doorbreken we de armoedeproblematiek die van generatie op generatie wordt doorgegeven.

In dit casusboek leest u meer over deze aanpak, over wat het maatwerk inhoudt en wat het (financieel) oplevert. We lichten vijf casussen toe, inclusief de persoonlijke visie van onze consulenten én het gezin. Ook kijken we naar de toekomst van de 50-gezinnenaanpak. Veel leesplezier!

Wat leest u in dit boek?

Voorwoord	5
Over de 50-gezinnenaanpak	6
Casus Familie Nasser	10
Casus Familie Jacobs	14
Casus Mevrouw Smit	18
Casus Mevrouw Yildiz	22
Casus Familie Kuipers	26
Blik op de toekomst	30

Voorwoord

Samen in gesprek over maatwerk

'De steun van de gemeente is hartverwarmend. Door jullie voel ik me meer een mens.' Deze woorden maken mij blij en trots. Het zijn de woorden van een inwoner die veel tegenslagen kent en leeft in een complexe situatie. Iemand die het leven lange tijd niet zag zitten. Het is een van de inwoners die - dankzij onze 50-gezinnenaanpak - het vertrouwen in het leven en in de toekomst weer terugvindt.

In 2019 zijn we met de 50-gezinnenaanpak gestart. We staan daar binnen de hele gemeente achter. Van de medewerkers en de directie tot ons college. We hebben gezamenlijk de ambitie om mensen hulp op maat te bieden. Want elk gezin, elke persoon en elke situatie is anders. Daarom werken standaardoplossingen niet altijd. Voor veel multi-probleemgezinnen hebben we inmiddels een maatwerkplan opgezet om hen uit hun uitzichtloze situatie te helpen.

Het is belangrijk om te weten of die aanpak werkt. Daarom hebben we eind 2020 tussentijds geëvalueerd. Daaruit blijkt dat het maatwerk z'n vruchten afwerpt. De gezinnen zijn tevreden. Ze voelen meer rust en hebben weer zin in werk of school. Bovendien besparen we gemiddeld € 23.000 per gezin. Het succes danken we mede aan de goede samenwerking tussen de verschillende disciplines van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland en met onze externe partners, zoals woningstichtingen, Bureau Jeugdzorg Limburg, het Veiligheidshuis en Kredietbank Limburg.

In dit boek lichten we vijf casussen nader toe. U leest welke problematiek er speelt, welk perspectief we zien, welke doorbraak we bereiken en wat we van de situatie kunnen leren. Maar wij praten niet alleen óver de gezinnen. Wij praten liever mét ze. Daarom komen ook zij aan het woord*. Zij vertellen hoe zij worden geholpen en hoe zij de toekomst zien.

Natuurlijk kunnen we blijven leren van deze maatwerkaanpak. Daarom is het belangrijk dat we met elkaar in gesprek blijven. Binnen Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, met onze partners en met de gezinnen. In die gesprekken moet het gaan over wat goed gaat of wat anders moet. Over wat we van een casus leren op beleids- en systeemniveau. En hoe we nog sneller tot maatwerk kunnen komen. Zo kunnen we goed werk blijven leveren. Daar hebben de gezinnen in Maastricht baat bij. En zeker ook wijzelf. Dus laten we blijven praten. Laten we de lijnen kort houden. En vooral: laten we de handen in elkaar slaan en de verbinding opzoeken.

Jim M. Janssen

Wethouder Organisatie, Sociale Zaken, Ouderenbeleid en Cultuur Gemeente Maastricht

** Uit respect voor hun privacy komen de gezinnen met een fictieve naam aan het woord.*

Wat is de 50-gezinnenaanpak?

Het sociaal domein is complex en divers. Dat maakt het voor inwoners niet makkelijk om hulp te zoeken. Als je niet goed in je vel zit, geen sociaal netwerk hebt, geen passende woning en veel (financiële) problemen, vind dan maar eens je weg in dat oerwoud van regelingen. Het gevolg is dat gezinnen steeds verder in de knel komen. Dat is niet goed voor hun toekomst. Bovendien kost het de gemeenschap veel geld. Een gezin met multiproblematiek kost al gauw € 100.000 per jaar. Nederland telt 100.000 van deze gezinnen. In Maastricht zijn dat er 300 tot 400. Het college wil deze gezinnen met maatwerk beter en goedkoper helpen. Daarom zijn we in 2019 gestart met de 50-gezinnenaanpak.

Perspectief

De 50-gezinnenaanpak richt zich in eerste instantie op de 50 meest kwetsbare gezinnen. Met een gezin bedoelen we een huishouden van minimaal 1 volwassene en 1 of meer kinderen. Met maatwerk pakken we hun multiproblematiek aan en geven we ze regie op hun leven. Vanuit de gemeente gaat een consultant met het gezin om tafel. Samen gaan we op zoek naar het perspectief. Dat is de situatie die we willen bereiken.

Doorbraak

Als we weten wat we willen bereiken, dan kijken we wat daarvoor nodig is. Dat noemen we de doorbraak. Vaak zijn het oplossingen die we niet eerder hebben bedacht of niet eerder hebben ingezet. We willen elk gezin op maat helpen. En daarom is soms een uitzondering op de regels nodig. Voordat we de hulpverlening in gang zetten, toetsen we of de doorbraak effect zal hebben, of het past binnen de juridische en wettelijke kaders en binnen de maatschappelijke kosten en baten. Daarvoor zorgt de zogenaamde 'eindbaas'. Die is vanuit de gemeente eindverantwoordelijk voor het gezin, voor de casus.

Integrale aanpak

Deze aanpak vraagt binnen de gemeente om een omslag in denken en werken. In het verleden was niet altijd duidelijk of iets binnen de Participatiewet, Jeugdwet of Wmo viel. De 50-gezinnenaanpak is een integrale aanpak: samen met het gezin, met ons netwerk en met het hele sociale domein.

Dit levert de aanpak op

De gezinnen praten mee over hun perspectief. Ze krijgen meer zelfregie. We zetten actief hun sociaal netwerk in. Ze krijgen meer zicht op de oplossingen die nodig zijn. De consultants van de gemeente leren om integraal te werken. Ook leren ze out-of-the-box oplossingen op maat te realiseren. Die kunnen zelfs leiden tot wijzigingen in het beleid. Ook de betrokken organisaties leren onconventioneel te denken en werken.

Een hoger cijfer voor persoonlijk geluk

De gezinnen die we ondersteunen, zijn dankbaar en tevreden. De meesten geven hun persoonlijk geluk een hoger cijfer. Vaak is het zetten van de eerste stappen al genoeg om hen vertrouwen in de toekomst te geven. Zo blijkt uit deze brief die we mochten ontvangen:

“Ons oudste kind kan vanwege heftige hoofdpijn niet fietsen. Dit is te gevaarlijk. Met een taxi naar school durft hij niet. Dan verzet hij zich hevig en het zorgt voor dramatische situaties. We hopen niet dat de jongste dit gedrag overneemt. Hij gaat wel met een taxi naar een medisch kinderdagverblijf.

Door artrose en verzwakkingen in mijn rug kan ik fysiek heel weinig. Na meer dan tien minuten lopen of na een verkeerde beweging lig ik meestal een week plat. Fietsen op een gewone fiets lukt niet. Anders zou ik de kinderen zelf naar school brengen. Of naar het ziekenhuis, waar ze vaak op controle moeten vanwege hun hartafwijking. Ik zou ook dolgraag gewoon met ze de buitenlucht in gaan. Helaas zijn die kleine dingen niet mogelijk. Ik voel me beperkt en afhankelijk, en dat wil ik niet meer.

Een elektrische bakfiets zou een oplossing voor ons zijn. Maar het is financieel onmogelijk om zelf zo'n fiets te kopen. Sparen zit er niet in. Zeker nu er weer een kleintje op komst is. Ik ben dankbaar dat jullie overwegen om zo'n fiets voor ons te kopen. Ik realiseer me dat het een flink bedrag is. Maar het zou ons veel lucht en vrijheid geven. Alleen al dat jullie hierover praten, geeft mijn moederhart veel hoop. Dankjewel!”

Mevrouw de Jong

“Het is nieuw om open een gesprek aan te gaan met een gezin, zonder vooroordelen en los van de structuren van onze organisatie. Ook is het nieuw om gezinnen medeverantwoordelijk te maken voor de oplossing. Inmiddels vinden we onze draai in deze nieuwe manier van werken en het integraal werken steeds beter. Zowel binnen Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, maar ook daarbuiten met onze partners.

Dankzij de inzet en betrokkenheid van onze medewerkers, van de directie én bestuur en gemeenteraad, staat de 50-gezinnenaanpak inmiddels goed op de rails. De aanpak is niet langer een project. Deze manier van werken is goed ingebed en geborgd in onze organisatie. Al vele gezinnen hebben we op maat kunnen helpen. En we gaan natuurlijk verder. Want er zijn nog meer gezinnen die onze hulp hard nodig hebben.

We blijven inzetten op gelijke kansen door samen te sturen op een stabiele en kansrijke toekomst. Een toekomst waarin mensen weer mee kunnen doen en zich kunnen ontplooien. Zonder de rem van armoede, schulden of gebrek aan welzijn en met oog voor ieders perspectief.”

Vanessa de Rond en Richard Vleugels

Projectleiders 50-gezinnenaanpak gemeente Maastricht

IPW helpt maatwerkeindbazen op weg

De 50-gezinnenaanpak - die we ook 'doorbraakmethode' noemen - is ontwikkeld door het Instituut voor Publieke Waarden (IPW). IPW past deze aanpak toe in meer steden, waaronder Den Haag, Utrecht, Amersfoort en Almelo. Het verschil met de andere gemeenten is dat we de aanpak in Maastricht zélf uitvoeren en dat hiervoor inmiddels tien mensen zijn opgeleid. We noemen hen de maatwerkeindbazen.

Deze eindbazen zijn medewerkers van de gemeente Maastricht (werkend bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland) en Kredietbank Limburg. Van IPW hebben ze geleerd hoe ze onderbouwd maatwerk maken voor Maastrichtse gezinnen. De maatwerkeindbazen zijn bevoegd om maatwerk te maken en er budget voor in te zetten. Ze gaan het gesprek aan met het gezin. Want het gezin is niet meer de consument van ons aanbod, het is de medeproducent van de oplossing.

Een plan voor elk gezin

Voor elk gezin wordt een plan opgesteld. IPW heeft daarvoor een format gemaakt als hulpmiddel. Zo'n plan gaat uit van de doelen en wensen van het gezin zelf. Het bevat een juridische en financiële onderbouwing. En het besteedt aandacht aan de kwaliteit van leven van het gezin. Een optimaal plan is immers een plan dat het beste is voor het gezin zelf én dat rechtvaardig is voor alle inwoners van de gemeente.

“In Maastricht zien wij vanuit IPW veel ambitie en enthousiasme. Sinds het eerste begin is daar een brede groep mensen betrokken: de medewerkers, directie, het management én drie wethouders. Dat ook de politiek geëngageerd is, is uniek. Ik zie dat ze in Maastricht deze aanpak sámen willen neerzetten.

Maastricht heeft ook al gauw doorgehad dat deze aanpak geen trucje is, maar dat het veel van de organisatie vergt. Ze hebben zichzelf het geduld gegund om zich de maatwerk aanpak goed eigen te maken. De twee projectleiders hebben de tijd gekregen om zich echt te verdiepen en er bovenop te zitten. Om goed te laveren tussen politiek, ambtenaren en directie. Dat is in 'gemeenteland' écht geen vanzelfsprekendheid.

Vanuit IPW hebben wij de werkwijze overgedragen aan een tiental medewerkers. Wij hebben hen opgeleid tot maatwerkeindbaas. Maar daar bleef het niet bij. We halen nog geregeld casussen op en we bespreken ze. Learning by doing dus. Dat werkt heel goed. Overigens hebben we de term 'maatwerkeindbaas' bewust bedacht. Functies als adviseur, regisseur of coach zijn te vaag. Maatwerkeindbaas is lekker concreet: Wil ik iets? Heb ik iets nodig? Waar moet ik dan zijn? Bij de eindbaas. Duidelijker kan het niet. Veel gemeenten vinden het nog een gek woord. In Maastricht hebben ze daar geen moeite mee.

Het is de bedoeling dat Maastricht binnenkort op eigen benen staat, zonder de ondersteuning van IPW. Daar heb ik alle vertrouwen in. De maatwerkeindbazen hebben hun rol en taak goed onder de knie. Ze voelen zich verantwoordelijk voor een efficiënte inzet van het maatwerkbudget. Ze stimuleren collega's om hun beperkende brilletje af te zetten, om integraal te kijken naar problematiek en om maatwerk te maken. Wat ook meewerkt, is de schaalgrootte: Maastricht is weliswaar een stad, maar ook weer niet heel groot. De maatwerkeindbazen hebben daardoor een goed en overzichtelijk netwerk.

Het is geweldig om te horen dat de gezinnen die worden geholpen hun leven een hoger cijfer geven! Want dát is uiteindelijk het enige criterium van deze hele aanpak: dat de gezinnen geholpen worden en een betere toekomst tegemoet gaan.”

Albert Jan Kruijer

Actieonderzoeker en oprichter Instituut voor Publieke Waarden

Casus Familie Nasser

De familie Nasser bestaat uit vader, moeder, een tweeling van 10 en een kind van 8. Vader is geboren in Libië en woonde jaren met zijn vrouw en kinderen in Syrië. Sinds april 2018 wonen ze in Maastricht. Vader heeft veel lichamelijke problemen en hij slikt medicatie. Zowel hij als de kinderen hebben, ieder op hun eigen manier, nog veel last van traumatische ervaringen uit het verleden.

Fysieke problemen

In 2018 was vader aan de slag met Nederlands leren. Maar omdat hij erg ziek werd, moest hij daar noodgedwongen mee stoppen. Hij kon niet meer ver lopen en had veel pijn. In 6 maanden tijd kwam hij 40 kilo bij. Onderzoeken in Maastricht UMC+ leverden niets op. Een second opinion in Tongeren ook niet. Hij slikt veel pijnstillers, maar die helpen nauwelijks. Elke nacht slaapt hij op een dunne matras in de woonkamer. Alhoewel slapen eigenlijk niet lukt: hij staat vaak op om naar het toilet te gaan en zit vooral urenlang voor zich uit te turen.

Traumatische ervaringen

Als vader slaapt, komen traumatische beelden uit het verleden terug. Uit de tijd dat hij in Syrië woonde en in een kamp in Turkije. Ook de kinderen hebben last van nare ervaringen. Hiervoor krijgen zij hulp vanuit Mondriaan en Traumacentrum Jeugd Limburg. De kinderen maken daar goede vorderingen. Maar eenmaal thuis vallen die in het niet, door de moeilijke situatie. De behandelaars spreken geregeld met de ouders over de traumahulp aan hun kinderen. Mondriaan en de huisarts adviseren om vader hiervoor ook te behandelen.

Inburgeren lukt niet

Moeder is de spil in de familie. Zij houdt het gezin draaiende. Ze zorgt in haar eentje voor haar man, voor de kinderen en het huishouden. Ze wil dolgraag Nederlands leren en een inburgeringstraject afronden. Dit lukt echter niet in combinatie met de vele zorgtaken: ze is thuis continu bezig. Vader geeft aan daar blij om te zijn. Het gezin heeft zeer behulpzame Nederlandse burens. Met andere buurtbewoners of andere Arabische families in Maastricht heeft vader geen contact. Hij komt de deur niet uit.

Perspectief

Het gezin ontvangt een uitkering vanuit de Participatiewet. Als vader zich fysiek en mentaal beter voelt, kan hij participeren in de maatschappij. Hij zal kunnen werken en op een gezonde manier deel uitmaken van het gezin. Zo creëren we een stabiele thuissituatie met vader als rolmodel en als voorbeeld voor de kinderen. Als vader fysiek meer kan én kan werken, krijgt moeder rust en tijd. Dat biedt haar kansen om Nederlands te leren en in te burgeren.

Kosten- batenanalyse

Huidig
€ 73.206

Dreigend
€ 73.806

Maatwerk
€ 10.500

Wat leren we hiervan?

Uitvoering

Er is een integrale aanpak nodig met de focus op de (mentale) gezondheid. Dat helpt het gezin met traumaverwerking, inburgeren en participatie in de maatschappij.

Samenwerking

Deze casus startte vanuit de Participatiewet. Inmiddels zijn ook Wmo en Jeugd aangehaakt, en Trajekt met maatschappelijk werk. Mondriaan is betrokken bij de traumahulpverlening.

Wat kon anders?

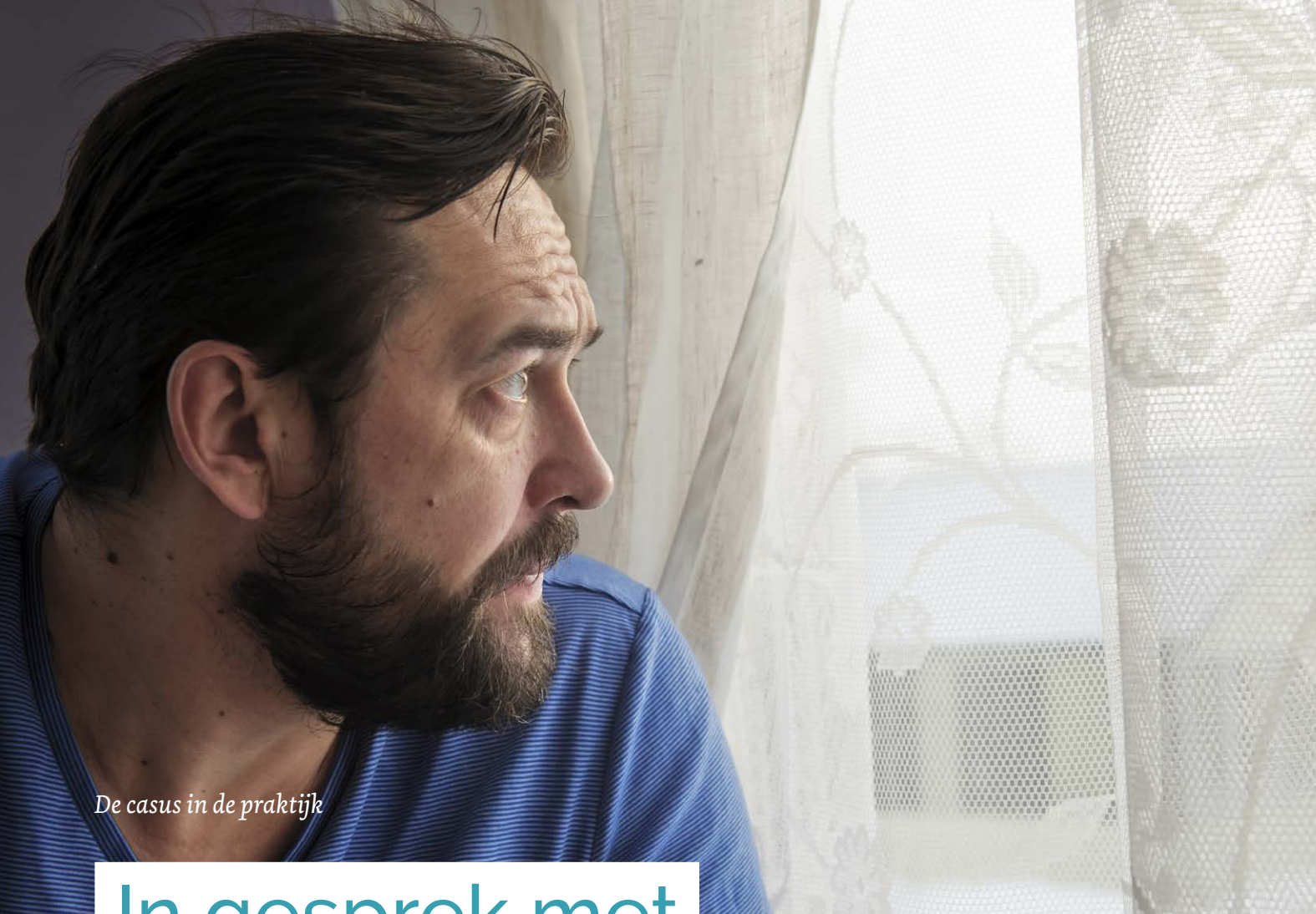
Er is een tolk ingezet, zodat de hulpverlening nut heeft. Daarbij viel de keuze op een onbeëdigde, goedkope tolk. Later bleek deze uit Eindhoven te komen en aanvullende reiskosten te berekenen. Inmiddels is de tolk ook telefonisch aangesloten.

Maatwerk uitgevoerd?

Ja, in september 2020 zijn we gestart met het maatwerk. Het traject duurt naar verwachting anderhalf tot twee jaar.

Doorbraak

- Voor vader wordt therapie geregeld bij een psycholoog. Dit traject duurt twee jaar. Na een half jaar wordt de therapie geëvalueerd.
- Vanwege de taalbarrière wordt een tolk ingezet. Vader spreekt alleen Arabisch en redelijk Engels. Dankzij een tolk kan hij zich beter uitdrukken tijdens de therapie.
- Vader wil het beste voor zijn gezin en staat open voor therapie. Dat komt mede door de interventie van Mondriaan.
- De kinderen krijgen meer kansen om gezond en veilig op te groeien.

De casus in de praktijk

In gesprek met consulent Ankie Candel en de heer Nasser

Het gezin Nasser komt uit het Midden-Oosten. Ze woonden jarenlang in Syrië, totdat daar door dreigende omstandigheden geen toekomst meer voor hen was. Via Turkije kwamen ze in 2015 in Nederland terecht en sinds 2018 wonen ze in Maastricht. Meneer Nasser kwam bij de gemeente Maastricht in beeld bij het domein Participatie. Maar de betrokken consulent zag dat dit gezin meer ondersteuning nodig had.

“Tijdens ons huisbezoek zag ik pas hoe groot de hulpvraag was. Of beter gezegd: de hulpkreet.”

Meneer Nasser werd daarom uitgenodigd op het Werkplein. Vanuit alle domeinen én vanuit Trajekt schoven consulenten aan. Ankie Candel was erbij vanuit Wmo. “We hebben met elkaar zijn fysieke en mentale klachten besproken”, vertelt ze. “Hij was te zwaar, slikte medicatie, had desondanks pijn en was heel moe. Hij vertelde dat hij de nachten doorbrengt op een matras in de woonkamer. Onze volgende stap was een huisbezoek. Toen we hem opzochten, zagen we met eigen ogen hoe schrijnend de situatie was.”

Grote hulpkreet

Ankie herinnert zich die ontmoeting nog goed. “Toen wij de eerste keer bij hem thuis kwamen, was het verdrietig om te zien dat hij veel pijn had. Al gauw was duidelijk dat er heel wat nodig was om dit gezin goed te helpen. Want niet alleen hijzelf, ook zijn vrouw en kinderen lijden onder deze situatie. Toen we daar in huis stonden, zagen we pas hoe groot de hulpvraag was. Of beter gezegd: de hulpkreet.”

“Ik had weinig vertrouwen in de toekomst. Totdat de gemeente Maastricht me bij de hand nam en 'overeind' hielp.”

Hartverwarmende hulp

Meneer Nasser is zeer dankbaar voor de hulp die hij krijgt. “Alles wat ik had, ben ik kwijtgeraakt. Mijn huis, mijn werk, mijn familie. Ik mis mijn moeder, mijn broer en zus. Ik heb ternauwernood een luchtaanval overleefd. En ik heb met mijn gezin in een kamp geleefd onder erbarmelijke en onmenselijke omstandigheden, zonder drinkwater en toilet. De hulp die we nu krijgen, is hartverwarmend. Het voelt alsof je bijna dood gaat, maar ineens iemand je hand vastpakt en je overeind helpt. Iemand die er voor je is. Zo ervaar ik de steun vanuit Sociale Zaken. Ik voel me hier weer een mens.”

Inzet van een tolk

De consulenten, huisarts, Trajekt en Mondriaan - die al betrokken was bij traumahulp aan de kinderen - kwamen gezamenlijk tot de conclusie dat meneer Nasser baat zou hebben bij gesprekken met een psycholoog. Ankie: “Er was een link tussen de fysieke pijn en het verdriet dat hij met zich meedraagt. Daarom zagen we dat we met een psycholoog een doorbraak konden bereiken. Zelf stond meneer daarvoor open. De enige barrière was de taal. Vanuit de 50-gezinnenaanpak regelen en betalen we daarom een tolk.” Meneer Nasser praat nu wekelijks met de psycholoog over zijn trauma en over de beelden in zijn hoofd. Hij is blij dat daar een tolk bij is. “Want ik spreek wel Engels, maar praten over mijn verleden lukt het beste in het Arabisch, mijn moedertaal.”

Een goed begin

Ook medicatie moet zijn angsten onderdrukken. Maar het duurt nog even voordat die goed werkt. “Als bijwerking krijg ik soms een ruis in mijn oren. Dan is alles me te veel. Ik voel dan pijn, niet alleen in mijn lichaam, maar vooral in mijn hoofd.” Toch heeft Ankie goede hoop. “Ik zie dat we een goed begin hebben gemaakt. Meneer Nasser is een slimme man. Iemand waar we een goed gesprek mee kunnen voeren en die dankbaar is. Dat maakt het voor mij waardevol om mijn werk te doen. Het is mooi om te zien hoe je met elkaar vanuit een uitzichtloze situatie tot een oplossing komt. Ik hoop van harte dat vader weer kan participeren in de maatschappij en dat ook moeder kan inburgeren.”

Vertrouwen in de toekomst

Meneer Nasser hoopt in Nederland ooit aan het werk te gaan. “Ik heb gestudeerd en ben geïnteresseerd in techniek, vooral in het repareren van machines. Maar eerst wil ik werken aan mijn gezondheid en zorgen dat ik fysiek weer alles kan. Dat is niet alleen goed voor mezelf, maar ook voor mijn kinderen. Die hebben ook veel meegemaakt. Als ik verander, dan veranderen zij ook. Het trauma zit nog in mijn cellen, maar ik weet dat ik hier veilig ben. Ik heb vertrouwen in de toekomst.”

Casus Familie Jacobs

Het gezin Jacobs bestaat uit twee gescheiden ouders, een zoon en een dochter. Sinds de scheiding wonen de kinderen bij moeder. Af en toe logeren ze bij vader. Die heeft nog steeds moeite met het loslaten van zijn ex-vrouw. Rico van 12 is het oudste kind. Twee jaar geleden kreeg hij de diagnose autisme. Zijn gedrag zorgt voor veel spanningen thuis. Het gezin was al een paar jaar bekend binnen de hulpverlening en er zijn al veel kostbare trajecten ingezet. Echter tot nu toe zonder resultaat.

Conflictsituaties

Rico heeft een autisme-spectrumstoornis (ASS). Hij neemt dingen te letterlijk en heeft behoefte aan veel structuur. Thuis uit hij zich regelmatig op een vervelende en verbaal agressieve manier. Dan ontstaan situaties waarbij moeder hem moeilijk aankan. Het zusje is vaak getuige van de ruzies en conflicten tussen moeder en zoon. Zij heeft daar last van.

Probleemfactoren

De ouders - met name moeder - hebben om hulp en ondersteuning gevraagd. De hulpverleningsinstanties dachten erover om Rico op een groep te plaatsen. Er spelen echter niet alleen factoren bij de jongen, maar ook bij vader en moeder. Dat maakt het er niet makkelijker op om met het gedrag van hun zoon om te gaan. Het plaatsen op een groep lost die problemen niet op.

Internaat

Een behandelgroep leek de betrokken consulent geen optie voor een jongen van twaalf. Een internaat zou de benodigde rust en structuur bieden. Toen de jongen naar het voortgezet onderwijs ging, werd besloten om hem aan te melden op het Sibbo in het Belgische Tongeren. Dit is een school voor speciaal onderwijs. Hij kan daar naar school én doordeweeks op het internaat wonen. Aanvullend is gezorgd voor individuele begeleiding in de weekenden thuis.

Perspectief

Rico volgt de komende zes jaar het atheneum aan het Sibbo en woont op het bijbehorende internaat. Hij woont daar graag, heeft vrienden en krijgt de structuur die hij nodig heeft. Het biedt thuis veel meer rust aan de anderen binnen het gezin. In de weekenden, als Rico thuis is, krijgt hij individuele begeleiding van N-Joy4kidz. Het zusje krijgt ook ondersteuning en kan beter omgaan met de situatie.

Kosten- batenanalyse

Huidig

€ 11.371

Dreigend

€ 52.624

Maatwerk

€ 2.800

Wat leren we hiervan?

Uitvoering

Samen met de ouders is een oplossing gevonden die goed past bij de behoefte van het gezin. Bovendien is het internaat goedkoper dan andere oplossingen. De consulent is nauw betrokken bij het gezin en heeft hen goed leren kennen. Daardoor weet hij beter wat er speelt, kan hij meer zeggen en stelliger zijn. Vooral als de emoties in het gezin oplopen.

Samenwerking

In deze casus werken we samen met Youz. Zij hebben de ouders begeleid in het omgaan met een zoon met autisme. Ook het zusje krijgt ondersteuning van Youz. Voor Rico hebben we individuele begeleiding geregeld bij N-Joy4kidz.

Maatwerk uitgevoerd?

Ja, door gericht naar de gezinssituatie te kijken, hebben we een uithuisplaatsing voorkomen. Dit maatwerk zorgt voor rust binnen het gezin én bespaart de maatschappij veel kosten.

Doorbraak

- Omdat Rico niet uit huis op een groep wordt geplaatst, heeft hij niet het gevoel dat zijn ouders hem afwijzen.
- Het internaat ziet hij als iets dat bij school hoort. Het internaat biedt hem duidelijkheid en structuur. Hij leert er omgaan met zijn autisme.
- Op de dagen dat Rico op het internaat verblijft, is er thuis voor moeder en dochter rust.
- Het internaat wordt betaald vanuit de 50-gezinnenaanpak. Dit is veel goedkoper dan een groep: € 360 per maand (internaat) versus € 253 per etmaal (uithuisplaatsing). De ouders betalen enkel een eigen bijdrage van € 5 per etmaal (€ 20 per week).

De casus in de praktijk

In gesprek met consulent Michel Flore en mevrouw Jacobs

In het gezin Jacobs gingen vader en moeder een paar jaar geleden uit elkaar. Bij Sociale Zaken bestonden toen al de nodige zorgen. Vooral om het oudste kind, de twaalfjarige Rico. Vanwege zijn autisme was hij al bij Team Jeugd bekend. Hij kon verbaal agressief reageren, vooral naar zijn moeder en zusje. Hij smeed thuis ook geregeld met spullen. Moeder kon hem dan niet aan. Vanuit de 50-gezinnenaanpak is ondersteuning geboden.

“Een behandelgroep was geen optie voor deze jongen van 12. Het internaat waar Rico nu woont, biedt de structuur die hij nodig heeft.”

Toen Rico een jaar of twee was, vermoedde moeder Nancy al dat er iets niet in orde was. “Maar niemand anders zag het. Mijn moeder en de vader van de kinderen vonden dat er niets aan de hand was. Ze zeiden dat ik me geen zorgen moest maken”, vertelt ze. “Toen Rico tien was, heb ik hem laten testen. Daaruit kwam de diagnose autisme. Dat voelde voor mij als een bevestiging. Maar intussen voerde ik wel al jaren een strijd. Rico was snel overprikkeld en kon weinig verdragen. Thuis, in zijn veilige haven, liet hij zich dan ook gaan! Hij zei vaak lelijke dingen tegen me en vernielde spullen. Ook zijn zusje kreeg altijd veel te verduren. De situatie heeft tot veel problemen geleid en speelde een grote rol bij spanningen in de relatie.”

Geen uithuisplaatsing

Nancy wilde dat Rico een plek kreeg waar hij geholpen zou worden en ondersteuning kon krijgen. Hij was volgens haar nooit goed behandeld en werd nergens serieus genomen. Hulpverleningsinstanties spraken wel eens over een uithuisplaatsing, maar dat wilde moeder niet. Onze consulent Michel Flore zag dat ook niet zitten: “Ik ken die behandelgroepen en het leek me geen goede oplossing voor deze jongen van pas twaalf. Dat gunde ik hem niet. Inmiddels was hij bijna klaar op de basisschool en werd gezocht naar vervolgonderwijs. Die vond het gezin bij het Sibbo in Tongeren, een school voor speciaal voortgezet onderwijs. Rico zag het zelf ook zitten om daar te starten. Hij volgt daar sinds september 2020 het atheneum. Hij is een slimme jongen die goed kan leren. De leerkrachten bieden veel structuur en geven duidelijke opdrachten.”

“Het internaat is voor ons een uitkomst. Het zorgt thuis voor rust.”

Eigen plek op het internaat

Bijkomstig voordeel is dat aan het Sibbo een internaat verbonden is. Michel: “Dat is in België heel gebruikelijk. Woon je bijvoorbeeld te ver van school, dan kun je daar van maandag tot vrijdag wonen. Voor Rico bleek dit een prima oplossing. Hij heeft daar een eigen kamer en is

er beter af dan op een behandelgroep. Overigens is het internaat alleen gericht op verblijven, op slapen en eten. Er is geen aanvullende begeleiding voor zijn autisme. Wel biedt het internaat de structuur die hij nodig heeft.” Nancy ziet dat haar zoon al grote stappen vooruit heeft gezet: “Op school en op het internaat vindt hij veel aansluiting. Hij heeft vriendjes en heeft het er enorm naar zijn zin. Dat is heel fijn!”

Weekenden thuis

In het weekend komt Rico naar huis. Meestal is hij dan bij zijn moeder, soms logeert hij bij oma of vader. Nancy is altijd blij om hem te zien, al is dat vaak van korte duur. Want eenmaal thuis, valt de structuur van school en internaat weg. “We hebben van school een schema gekregen voor de weekenden. Maar hij vindt het lastig om zich daaraan te houden en om mijn regels te hanteren. Hij vervalt dan in gamen, zich niet wassen, niet luisteren. Hij is snel boos en geïrriteerd. Natuurlijk verheug ik me erop dat hij thuiskomt. Maar als ik denk aan wat me weer te wachten staat, kijk ik niet uit naar het weekend. Het leven met Rico is heel dynamisch en ik voel weinig steun van de mensen om me heen.” Op zaterdag komt daarom iemand van N-Joy4kidz langs. Michel: “Die wandelt dan bijvoorbeeld een uurtje met hem. Zo zorgen we voor begeleiding op de momenten dat hij thuis is.”

Toekomst

Michel denkt dat we met de plaatsing op het internaat erger hebben kunnen voorkomen. “Ik hoop dan ook dat Rico tot zijn achttiende op het internaat blijft wonen. Zijn ouders beslissen dat per schooljaar, want elk jaar moeten ze hem daar opnieuw aanmelden. Ik hoop van harte dat ze dat doen.” Nancy verwacht dat dat zal gebeuren. “Sinds hij naar het Sibbo gaat en op het internaat woont, kan hij beter met zijn autisme omgaan. Hij komt daar enorm tot zijn recht. De leerkrachten zijn immers gespecialiseerd in autisme. Ik niet, ik kan als moeder alleen maar liefde geven. Ik zie dat zijn sociale welzijn vooruit gaat en dat hij inmiddels anders omgaat met zijn zusje. Voor haar geeft deze situatie ook veel meer rust. Het internaat is voor iedereen een uitkomst. Het zorgt thuis voor rust en het geeft mij vertrouwen in de toekomst.”

Casus Mevrouw Smit

Mevrouw Smit (44) woonde met haar dochter (11) in een huurwoning. Ze heeft last van depressieve klachten en angsten. In het verleden gebruikte ze verdovende middelen waarvoor ze is behandeld, maar waar ze soms in terugvalt. Nadat ze in haar eigen huis wordt mishandeld, is actie nodig voor een veilige situatie voor moeder en dochter.

Drugs-problemen

Mevrouw Smit zwierf in het verleden op straat en ze gebruikte cocaïne. Sinds 14 jaar is ze clean, maar anderhalf jaar geleden krijgt ze een terugval. Ze meldt zich bij Mondriaan, waar ze enkele maanden wordt opgenomen. Haar dochter verblijft dan in een gezin uit haar eigen netwerk. De behandeling slaat aan en ze raakt opnieuw clean. Tot de zomer van 2020. Op dat moment zitten vier criminele mannen haar al een tijdje op de hielen. Een van hen was ooit haar dealer. Ze moet voor die mannen dozen in huis bewaren, waar ze de inhoud niet van kent. Ook dwingen ze haar tot prostitutie, maar dat weigert ze.

Geweld en bedreigingen

Op een dag dringen de mannen het huis van mevrouw Smit binnen. Ze bedreigen en mishandelen haar en ze vernielen haar huisraad. De dochter is getuige van dit alles. Dat is zorgelijk. Crisishulp Zuid-Limburg neemt contact op met Team Jeugd. Moeder wordt op eigen initiatief bij Mondriaan opgenomen, daar had ze voor het geweldincident zelf al om gevraagd. Haar dochter kan weer naar het netwerkgezin.

Woning wordt gesloten

Intussen blijkt dat in de woning is ingebroken en dat er een hennepplantage is. Daar weet mevrouw zelf niets van af, omdat dit is gebeurd in de tijd dat zij opgenomen was. De woningbouwvereniging geeft aan dat de woning gesloten wordt conform het Damoclesbeleid. Het is duidelijk dat dit gezin hier in de toekomst niet veilig kan wonen. Daarom start de gemeente een zoektocht naar een veilige woon- of verblijfplek voor moeder en kind. Maar alles zit vol. Nergens is plek. Moeder raakt zo gespannen dat ze misschien een eind aan haar leven wil maken.

Beschermd wonen indicatie

Het lukt de gemeente om een beschermd wonen indicatie af te geven. Daarmee kan ze terecht bij hulpverleningsinstantie ZijnZorg. Daar bieden ze haar een veilige plek waar ze voorlopig kan blijven. Haar dochter kan voor langere tijd terecht in het netwerkgezin. Vanuit deze plek wordt gewerkt aan de stap naar begeleid wonen, en wellicht uiteindelijk zelfstandig wonen.

Perspectief

Samen met mevrouw Smit zoeken we een veilige woonplek, liefst buiten Maastricht. Een plek waar zij bezoek van haar dochter kan ontvangen of waar ze samen kunnen wonen. Mevrouw wenst in ieder geval voor haar dochter een vaste woonplek, zodat zij niet steeds ergens anders hoeft te wonen. Mevrouw wil niet meer gebruiken, ze wil clean blijven. Ze neemt geen contact meer op met dealers om de veiligheid van zichzelf en haar kind te waarborgen.

Kosten-batenanalyse

Doorbraak

- We hebben geregeld dat de huur van haar woning is opgezegd. Daarmee voorkomen we een woonblokkade en een rechtszaak. En daarmee nog meer stress.
- We geven een beschermd wonen indicatie af, waardoor ZijnZorg mevrouw een veilige woonplek kan bieden. Haar dochter woont in de buurt en kan haar bezoeken.
- Mondriaan blijft betrokken met traumatherapie en emotieregulatie.

Wat leren we hiervan?

Uitvoering

Omdat de thuissituatie kritiek en onveilig was, moesten we snel handelen. We hebben in het begin meer kosten gemaakt, omdat de reguliere zorg overal vol zat. Dat hebben we achteraf goed met elkaar geëvalueerd. Zonder ingrijpen zou mevrouw mishandeld en bedreigd blijven. In het dreigend scenario zou ze bij het Leger des Heils terecht komen, waar haar situatie zou verslechteren. Dan was een nieuwe crisisopname GGZ te verwachten. Waarschijnlijk van twee maanden, omdat de vorige crisisopname ook zo lang duurde. De onveilige situatie in het dreigende scenario betekent dat er ook meer incidenten zouden zijn. Er was een reële kans dat ze via het Leger des Heils terug zou keren naar beschermd wonen. Dat maakt het doorbraakscenario op langere termijn goedkoper.

Samenwerking

We hebben geleerd hoe belangrijk het is om samen te werken, de vraag te verhelderen en duidelijke afspraken te maken. Binnen Sociale Zaken, met de politie, de wijkagent, het Veiligheidshuis, de bewindvoerder, de woningbouwvereniging en ZijnZorg.

Wat kon anders?

In de zoektocht naar een woonplek, stuitte we op het probleem dat er (te) veel onderscheid wordt gemaakt in problematiek. Daardoor kan het (te) lang duren voordat iemand geholpen kan worden. Mevrouw voldeed vaak niet aan de criteria; er was bijvoorbeeld geen sprake van geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA). Maar de nood voor hulp was wel torenhoog.

Maatwerk uitgevoerd?

Ja, zonder ingrijpen zou mevrouw vaker zijn mishandeld en bij het Leger des Heils terecht zijn gekomen, zonder haar dochter. Dankzij de beschermd wonen indicatie woont ze nu op een veilige plek waar ze haar dochter kan ontvangen.

De casus in de praktijk

In gesprek met consulent Adèle van den Brandt en mevrouw Smit

Het gezin Smit was al een tijdje in beeld bij Team Jeugd. Vanwege een psychotische aandoening van vader, zagen consulenten geregeld dochter Nina. Dan viel op dat het met moeder met ups en downs ging. Het was bekend dat zij drugsverslaafd is geweest. In juli 2020 - vader woonde inmiddels elders en speelde geen rol meer in het gezin - klopte de crisisdienst bij de gemeente aan. Criminelen waren het huis van moeder en dochter binnengedrongen. Er was een veilige woonplek nodig voor moeder en kind.

“Het vinden van een veilige plek was lastig. Mevrouw voldeed vaak niet aan de criteria om hulp te krijgen. Dat beleid moet veranderen.”

Vanwege een terugkerende drugsverslaving klopte mevrouw Smit in de zomer van 2020 op eigen initiatief aan bij Mondriaan. Ze vroeg om haar weer op te nemen. Er was plek, maar ze moest een dag of vier wachten voor ze kon komen. En juist in die dagen drongen vier mannen haar huis binnen. Ze bedreigden haar toen al een tijdje. Nu kwam het tot een mishandeling en haar huisraad werd vernield. De elfjarige dochter Nina was getuige van dit alles.

Lastige zoektocht

“De thuissituatie was voor moeder én dochter dus alles-behalve veilig. Toch vonden de agenten die de aangifte van moeder opnamen en een veiligheidsinschatting maakten, dat ze terug naar huis kon. De wijkagent dacht daar anders over en wij bij de gemeente ook”, vertelt consulent Adèle van den Brandt. “Moeder is eerst naar Mondriaan gegaan. Nina kon naar een netwerkgezin. Ik heb vervolgens gezocht naar een plek waar ze kunnen samenwonen of dochter op bezoek kan komen. Dat bleek nog lastig! Ik heb het bij heel veel instanties geprobeerd. Maar er was óf geen plek óf ze voldeed niet aan de criteria.”

Woonblokkade voorkomen

“Dat was heel frustrerend en in die regelgeving moet ook écht iets veranderen”, vindt mevrouw Smit. “Ik voelde me vreselijk en was ook nog eens mijn huis kwijt, omdat er buiten mijn weten om hennep in stond. Mijn sleutels heb ik ingeleverd bij Justitie, vooral omdat ik naar rust verlangde. Ik zat er helemaal doorheen en zag ook in dat ik zo niet voor mijn dochter kon zorgen.” Het Veiligheidshuis kon informatie ophalen bij de woningbouwvereniging. De actie voor de uithuiszetting bleek nog niet te zijn opgestart. Daarop besloot Adèle om, in overleg met de bewindvoerder, de huur op te zeggen. “Zo voorkwamen we een woonblokkade en het probleem dat ze nergens voor een woning in aanmerking zou komen.”

Beschermd wonen indicatie

Vanuit Mondriaan kon mevrouw naar ZijnZorg. Omdat ze daar veilig kon verblijven, kon onze consulent gedegen onderzoek doen. Het advies was een maatwerkvoorziening in het kader van de Wmo, in de vorm van beschermd wonen. Met deze indicatie kan mevrouw bij ZijnZorg blijven. Ze voelt zich daar prettig: “Het is een fijne plek.

Ook al ben ik soms eenzaam, zeker in deze coronatijd. Maar gelukkig is er altijd een begeleider in huis of bereikbaar. Sinds ik hier woon, is het een stuk rustiger in mijn hoofd. Wel ben ik nog bang voor die mannen. Ik durf niet alleen over straat en kan alleen slapen met medicatie.”

Praten over kosten

De woonplek wordt betaald vanuit de 50-gezinnaanpak. Praten over de kosten vond Adèle best lastig. “Ik ben van origine een ambulante hulpverlener en het gaat mij vooral om de mensen. Dat ik vanuit mijn huidige functie als Wmo-consulent met instanties over geld moet praten hoort erbij, maar het was wennen. De maatwerkeindbazen hebben mij daar goed bij ondersteund. Ze geven mij advies, tips en uitleg, onder andere over tarieven en financiën. Ook helpt de tool van IPW mij om dit maatwerk volgens de juridische en wettelijke regels uit te voeren.”

“Mijn wens is een vaste woonplek samen met mijn dochter. Maar eerst moet de basis stabiel en veilig zijn.”

Bezoek van dochter

Dochter Nina woont nog steeds bij het netwerkgezin. “Op weg naar school fietst ze zwaaiend voorbij. Op woensdag komt ze op bezoek en in het weekend logeert ze hier”, vertelt mevrouw. “Dat is fijn. Ik mis haar enorm. Al ben ik ook blij dat ze nu op een goede, vaste plek woont. Het is een fijn gezin dat ik al langer ken. Ze zijn bereid om langere tijd voor haar te zorgen. Inmiddels heeft Nina via WhatsApp ook weer contact met haar vader. Daar ben ik blij om.”

Een vaste woonplek

Adèle ziet dat mevrouw goed op haar plek zit, maar houdt vinger aan de pols: “Ze kan hier blijven zo lang dat nodig is. Ooit zal ze naar een permanente plek moeten verhuizen. Maar gelukkig wordt daar geen termijn aan gekoppeld. Ze is immers kwetsbaar en een glazen bol hebben we niet.” Dat is mevrouw met haar eens: “Mijn wens is een vaste woonplek samen met mijn dochter. Maar eerst moet de basis stabiel en veilig zijn. De eerste stapjes zijn gezet, ik ben blij met wat ik samen met de gemeente al heb bereikt.”

Casus Mevrouw Yildiz

Mevrouw Yildiz heeft zeven kinderen uit verschillende relaties. Eén kind woont bij zijn vader. De andere zes wonen bij haar. Drie van hen hebben af en toe contact met hun vader, maar de vaders hebben geen gezag. Mevrouw Yildiz had geen vaste woonplek. Door schulden en wisselende relaties verbleef het gezin op verschillende plekken in Nederland en België. Het lukte mevrouw niet om zelf alles te regelen. Daarom was ondersteuning nodig.

In de vrouwenopvang

Begin 2019 verhuisde mevrouw Yildiz met de kinderen en haar toenmalige partner vanuit België naar Maastricht. Ze trokken in bij de oma van mevrouw. Het jongste kind was pas vier weken oud, toen er een huiselijke twist plaatsvond met de vader van dit kind. Door deze escalatie was mevrouw niet meer veilig in het huis waar ze verbleef. Ze verhuisde met de kinderen naar de vrouwenopvang van Xonar. Daar vond de eerste inschatting van Team Jeugd plaats.

Hulp van acute zorg

Vanuit de vrouwenopvang verhuisde mevrouw toch weer terug naar haar familie, samen met de kinderen. Dat deed ze op vrijwillige basis. De eerste zes weken kregen ze daarbij hulp van Acute Zorg van Xonar. De kinderen werden ingeschreven op een basisschool en peuterspeelzaal. Voor hen werd ook het Buitenhuisproject/KOPP van MEE Zuid-Limburg ingezet. Dat is bedoeld voor kinderen van ouders met psychische problematiek. Die ondersteuning duurde tot maart 2019. Toen kreeg mevrouw ruzie met haar familie en stond ze met de kinderen op straat.

Voorlopige ondertoezichtstelling

In overleg met de jeugdconsulent is het Zelfregiecentrum ingezet. Die instantie is er voor mensen die op straat komen te staan. Maar mevrouw weigerde mee te werken en wilde met haar kinderen naar Rotterdam vertrekken. Zover kwam ze echter niet. Na overleg met de Raad voor de Kinderbescherming kwam er - op verzoek van de gemeente - een voorlopige ondertoezichtstelling. Er is ingegrepen vanwege zorgen over de kinderen. Die werden vervolgens ondergebracht in drie pleeggezinnen. Mevrouw vond onderdak bij het Leger des Heils. In september 2019 stopte het pleeggezin van het jongste kind. Moeder kwam toen met dit kind terecht in de crisisopvang van Xonar.

Samenwonen

De kinderen waren niet gewend om lang op één plek te wonen met een vaste verzorger. Toch vonden Team Jeugd en Bureau Jeugdzorg die stabiliteit belangrijk. Daarom werd erop ingezet om de kinderen te laten samenwonen, het liefst samen met hun moeder. Alleen had moeder geen netwerk om op terug te vallen voor hulp en ondersteuning. Xonar bood het gezin op hun terrein een woonplek aan: een woning waar ze met zijn allen kunnen wonen mét begeleiding.

Perspectief

Mevrouw woont met haar kinderen samen in een eigen woning op het terrein van Xonar. Het is een veilige woonplek met genoeg ruimte voor het hele gezin. Daar kan ze, met ondersteuning, zelf voor de kinderen zorgen. Met hulp kan ze een stabiele(re) opvoeder zijn.

Wat leren we hiervan?

Doorbraak

- Vanuit de 50-gezinnenaanpak financieren we anderhalf jaar lang een woonplek voor mevrouw en haar kinderen. Vervolgens wordt de ondersteuning met nog eens anderhalf jaar verlengd.
- Moeder en kinderen wonen in één huis met begeleiding. Zij kan laten zien in hoeverre ze haar kinderen zelfstandig kan opvoeden.

Kosten-batenanalyse

In deze casus waren de kosten van het maatwerk in het eerste jaar hoger dan de kosten van voortzetting van de hulp op de gebruikelijke manier. In de jaren erna is maatwerk wel goedkoper.

Huidig
€ 438.020

Dreigend
€ 452.587

Maatwerk
€ 467.234

Uitvoering

We hebben ervoor gezorgd dat de kinderen niet langer uit huis zijn geplaatst, maar met hun moeder samenwonen in één huis. Door maatwerk kunnen we in de toekomst kosten voorkomen. Ook kunnen we deze werkwijze vaker toepassen in nieuwe casussen. Daarvoor kunnen we de woning op het terrein van Xonar inzetten.

Samenwerking

Er was sprake van intensieve samenwerking tussen de gemeente, Bureau Jeugdzorg en Xonar. Daardoor hebben we een passende oplossing kunnen realiseren voor het hele gezin.

Wat kon anders?

Het bespreken van het onderwerp vrijwillige geboortebeperving met een gezin blijft gevoelig. Daarbij is soms hulp nodig.

Maatwerk uitgevoerd?

Ja, moeder woont sinds kerst 2019 met zes van haar zeven kinderen in een woning en het gaat goed. Zowel moeder als de kinderen hebben grote stappen voorwaarts gezet. De begeleiding bouwen we langzaam af. Zo kunnen we zien hoeveel ze zelfstandig kan.

De casus in de praktijk

In gesprek met

Alice Basten van Bureau

Jeugdzorg en mevrouw Yildiz

Mevrouw Yildiz groeide op in Maastricht. Door wisselende relaties woonde ze op verschillende plekken in binnen- en buitenland. Begin 2019 kwam ze met haar toenmalige partner en met zes van haar zeven kinderen terug naar haar geboortestad. Door een opeenstapeling van problemen kwamen de kinderen terecht in pleeggezinnen. Inmiddels wonen moeder en kinderen succesvol samen, met begeleiding van Xonar. De hulp en de woning worden gefinancierd vanuit de 50-gezinnenaanpak.

“Moeder ziet nu wat hulpverlening voor haar kan betekenen. Ze hoeft het niet alleen te doen.”

Mevrouw Yildiz woonde in Antwerpen met haar partner en zes van haar zeven kinderen. Ze moesten hun woning verlaten en zochten een nieuwe plek. “Mijn schoonmoeder die in de buurt woonde, wilde niet helpen”, vertelt ze. “Mijn vader in Maastricht bood ons wel een kans. En zo vertrokken we met z’n allen deze kant op. Kort daarna werd mijn vriend agressief. Ik moest me zelfs in het ziekenhuis laten behandelen.”

“Toen mijn kinderen naar pleeggezinnen moesten, was ik in shock. Nu ben ik trots op onze stabiele gezinssituatie.”

Vrouwenopvang

Moeder kwam vervolgens met alle kinderen terecht in de vrouwenopvang. “Daar maakten ze afspraken voor me met Veilig Thuis en Bureau Jeugdzorg. Ik voelde me vreselijk! Al helemaal toen mijn partner aangaf dat alles goed was en ik de opvang moest verlaten. Ik wilde niets meer met hem te maken hebben. Gelukkig mocht ik van mijn vader weer komen. Alleen is de band met mijn stiefmoeder niet goed. Ik voelde me niet gesteund en ze wilde ons er weer uit zetten.”

Kinderen naar pleeggezinnen

Inmiddels had mevrouw Yildiz vernomen dat Bureau Jeugdzorg de kinderen zou ophalen. “Daarom zijn we naar een ex-partner in Rotterdam vertrokken. Hij is de vader van drie van mijn kinderen. Maar de trein die we namen, stond na tien minuten al stil. Met een ondertoezichtstelling haalde de politie ons eruit. Ik had Maastricht niet mogen verlaten en was als vermist opgegeven. De kinderen werden direct naar pleeggezinnen gebracht. Met mijn laatste geld ben ik teruggegaan naar Maastricht, waar ik onderdak vond bij het Leger des Heils.”

Hechtingsproblematiek

Na twee maanden zagen moeder en kinderen elkaar weer. “Ik zag dat ze in goede handen waren. Dat was een geruststelling. Maar het liefst had ik ze bij mezelf.” Maandenlang hebben ze elkaar wekelijks anderhalf uur kunnen ontmoeten. Toen stopte het pleeggezin van het jongste kind.

“Vanwege hechtingsproblematiek vonden we het niet goed als het wéér in een nieuw pleeggezin terecht zou komen”, vertelt Alice Basten, Jeugdbeschermer bij Bureau Jeugdzorg. “Gelukkig konden moeder en kind voor onbepaalde tijd terecht in de Reflex-groep bij Xonar.”

Samen opgroeien

Inmiddels werd op het terrein van Xonar een woning opgeknapt waar een gezin met ondersteuning kan wonen. Het hele gezin Yildiz zou hiervoor in aanmerking komen. Alice: “Dat zou veel stabiliteit brengen. Voor de kinderen is het het beste om op te groeien met hun broertjes, zusjes en moeder. Op kerstavond 2019 zijn ze ingetrokken en moeder was dolgelukkig. Haar oudste kind dat aan de andere kant van het land woont, kan eens in de twee maanden komen logeren.”

Begeleiding afgeschaald

In het begin was er 24/7 hulp in het huis. Die is inmiddels afgeschaald naar ondersteuning tussen 7.00 en 21.30 uur. Moeder doet al heel veel zelf. “’s Avonds dek ik de ontbijttafel en leg ik voor iedereen schone kleren klaar. We hebben geleerd om een vast dagritme te hebben. Dat geeft structuur aan ons leven.” Een van de begeleiders prijst haar: “De kinderen komen goed mee op school, ze zijn altijd goed verzorgd. Ook heb je met je uitkering alle schulden afbetaald en je spaart zelfs voor je rijbewijs. Heel knap!” Alice benadrukt wel dat enige vorm van begeleiding altijd nodig zal blijven: “Moeder realiseert zich dat ze het niet allemaal alleen hoeft te doen. Ze ziet nu wat hulpverlening voor haar kan betekenen. Dat vind ik super!”

Stabiliteit handhaven

De woning wordt anderhalf jaar lang betaald vanuit de 50-gezinnenaanpak. Recent hebben alle betrokken partijen besloten dat de ondersteuning met nog eens anderhalf jaar wordt verlengd. Mevrouw Yildiz en haar kinderen kunnen in de woning op het terrein van Xonar blijven wonen totdat het jongste kind vier jaar is. Zij is ontzettend blij met dit bericht: “Ik ben heel dankbaar dat we hier voorlopig met elkaar kunnen blijven wonen. Mijn grootste wens is dat ik mijn kinderen altijd bij me kan houden. Dankzij de hulp die ik krijg, hebben we nu een stabiel gezin.”

Casus Familie Kuipers

De familie Kuipers bestaat uit vader, moeder, een peuter en een kleuter. De kinderen hadden fysieke klachten en het gezin kreeg te weinig nachtrust. Moeder raakte in een postnatale depressie en vader kreeg een burn-out. Beide ouders verloren hun fulltime baan. Na een tijdje meldde UWV dat de WW-uitkering van vader onterecht zou zijn toegekend. UWV vorderde 17.000 euro terug. Kortom, een reeks aan problemen zorgde voor een negatief domino-effect binnen het gezin.

Spanningen thuis

De kinderen van het gezin Kuipers hebben fysieke problemen en het jongste kind huult 's nachts veel. De ouders slapen daardoor te weinig. Vader werkt bovendien in onregelmatige diensten. De vele spanningen thuis leiden tot relationele problemen. Het gezin komt daarop in beeld bij Team Jeugd. Het gezin neemt de hulp met beide handen aan, want ze willen dat alles goed komt. De ouders besluiten om tijdelijk uit elkaar te gaan wonen. Binnen hun eigen netwerk vinden ze een logeeraadres. Om beurten wonen ze thuis bij de kinderen.

Moeder zonder werk

Moeder heeft een fulltime baan in de buurt. Maar dan besluit haar werkgever om het bedrijf naar Noord-Brabant te verhuizen. De extra reistijd en de afstand, in combinatie met de zorg voor twee kinderen en weinig nachtrust, lijkt moeder niet haalbaar. Vervolgens raakt ze zonder werk. Vanwege haar postnatale depressie krijgt ze eerst een ziekte-uitkering. Naderhand is dat een WW-uitkering.

Vader burn-out

Door de stressvolle thuissituatie krijgt vader een burn-out en depressieve gevoelens. Werken lukt niet meer. Hij moet zich ziekmelden. Zijn werkgever besluit vervolgens om zijn tijdelijke contract niet te verlengen. De arboarts raadt vader aan om zich beter te melden, zodat hij een WW-uitkering kan aanvragen. Dat doet hij in goed vertrouwen.

UWV vordert uitkering terug

Enkele maanden later klopt UWV bij vader aan: zijn WW-uitkering zou onterecht zijn toegekend. Hij zou een lange periode een dubbele uitkering hebben ontvangen. UWV vordert - inclusief extra kosten na aanmaningen - in totaal 19.000 euro terug. Vader betwijfelt of dat klopt. Door de moeilijke situatie kan hij echter niet helder inzien waar hij moet aankloppen. UWV wijst hem van de afdeling WW naar de afdeling Ziekte- en terug. Van het kastje naar de muur dus. Daarop zoekt vader steun bij het juridisch loket en neemt een advocaat in de arm. De kwestie blijkt echter zo ingewikkeld, dat zelfs de advocaat er niet uit komt.

Kosten- batenanalyse

Huidig
€ 37.829

Dreigend
€ 111.000

Maatwerk
€ 4.962,72

Perspectief

Het gezin wenst rust en wil werken aan herstel. Vader en moeder willen graag in één huis wonen, samen met de kinderen en zonder problemen. Om dat te bereiken, werken beide ouders mee aan alle vormen van hulpverlening.

Vader heeft momenteel een WIA-uitkering. Hij wil weer volledig deelnemen aan de arbeidsmarkt. Hij wil geen schuld hebben en niet meer afhankelijk zijn van een uitkering. Een begeleider helpt hem met het beheren van zijn administratie.

Wat leren we hiervan?

Uitvoering

Deze casus vroeg om een integrale aanpak. In beginsel was Team Jeugd betrokken. Later zijn collega's van Participatie erbij gehaald. Samen hebben we ons ingezet voor het mentaal welzijn én we hebben de financiële huishouding op orde gebracht. Daarmee dragen we bij aan een betere toekomst voor het hele gezin.

Samenwerking

We hebben heel nauw samengewerkt met UWV.

Wat kon anders?

Wat binnen UWV beter kan, is het integraal meedenken en samenwerken. Er wordt nog te veel in hokjes gedacht. De afdelingen richten zich alleen op hun eigen expertise; op alleen de WW of alleen de Ziekte- en terug. Dat nemen we mee in onze samenwerking met UWV. We zijn bezig om dat verder te verbeteren.

Maatwerk uitgevoerd?

Ja, door goed uit te zoeken waar het bij de uitkeringsinstantie fout ging en wat de werkelijke situatie was, hebben we een grote schuld voorkomen.

Doorbraak

- Een consulent van de Participatiewet is in de administratie gedoken en heeft alles uitgezocht. Daardoor is duidelijk geworden dat vader niet maandenlang een dubbele uitkering heeft ontvangen. Het blijkt maar om één maand te gaan.
- Bij UWV is nu alles goed geregeld. De situatie is voor iedereen duidelijk: voor vader én voor UWV.
- Vanuit de 50-gezinnenaanpak is de maand aan dubbele uitkering aan UWV betaald.
- De advocaatkosten van € 4.129,13 waren bij nader inzien onnodig. De fout lag immers bij UWV. Deze advocaatkosten zijn ook vanuit de 50-gezinnenaanpak betaald.

De casus in de praktijk

In gesprek met consulent Carolien Peeters en meneer Kuipers

Het gezin Kuipers had twee jonge kinderen met fysieke problemen. Vader en moeder hadden veel zorgen en kwamen slaap tekort. Hun lontjes werden daardoor steeds korter en beide ouders werden ziek door een (postnatale) depressie. Bovendien raakten ze allebei hun baan kwijt. Na een aantal maanden klopte UWV bij vader aan. Hij zou te veel uitkering hebben ontvangen en moest 17.000 euro terugbetalen. Maar waar doe je dat van, als je een burn-out hebt en geen werk? Het leek een uitzichtloze situatie.

“Toen ik dieper in het dossier dook, bleek dat meneer niet maandenlang een dubbele uitkering had ontvangen. We hebben gezorgd dat alles goed is geregeld bij UWV.”

Het eerste kind van de familie Kuipers had, na een moeilijke geboorte, lichamelijke klachten. Vader en moeder moesten geregeld met de baby naar het ziekenhuis. Ook hun tweede kind had fysieke ongemakken en huilde daardoor veel. “Mijn vrouw kreeg een postnatale depressie en verloor haar baan. Ik kreeg een burn-out en depressieve gevoelens”, vertelt meneer Kuipers. “De opeenstapeling van problemen trok een zware wissel op ons gezinsleven.”

“De hulp van de consulent was heel fijn: iemand die naar je luistert, die met je meedenkt en handvatten geeft.”

Tijdelijk niet in één huis

“Vervolgens zijn we in contact gekomen met Team Jeugd. De consulent vroeg ons waar we mee zaten en wat ons kon verlichten. Dat was zo fijn: iemand die naar je luistert, die met je meedenkt en handvatten geeft. We besloten om tijdelijk niet in één huis te wonen. Bij onze families vonden we een logeerplek. Om beurten waren we thuis bij de kinderen. We zijn hard aan de slag gegaan om de problemen op te lossen en er samen sterker uit te komen.”

Onterechte betermelding

Intussen had meneer zich moeten ziekmelden. “Werken lukte niet, ik zat er helemaal doorheen. Vervolgens besloot mijn werkgever om mijn tijdelijke contract niet te verlengen. Ik had toen al enkele gesprekken gevoerd met de arboarts en die raadde me aan om me beter te melden. Anders kon ik volgens hem geen WW-uitkering krijgen. Ik had geen verstand van uitkeringen, dus ik vertrouwde op zijn advies en meldde me op mijn laatste werkdag beter. Achteraf bleek dat het begin van veel ellende.” Volgens consulent Carolien Peeters had de arboarts dat niet mogen adviseren: “De werkgever bleek risicodrager te zijn, hij was niet aangesloten bij UWV. Voor hem was het dus gunstiger als meneer Kuipers zich beter meldde.”

17.000 euro terugbetalen

Meneer kreeg een WW-uitkering vanaf de eerste dag dat hij geen werk meer had. Omdat hij wel wilde werken, solliciteerde hij. Maar hij zat mentaal nog te veel in de

knoop. Dus vervolgens werd hij opnieuw ziek. “Tijdens een gesprek constateerde UWV dat ik nooit beter was geweest. Daarom meldden ze me met terugwerkende kracht ziek en kreeg ik een uitkering vanuit de Ziekte-wet”, vertelt hij. “Maar na een tijdje ontving ik een onverwachte brief: ik zou zowel een uitkering vanuit de WW als vanuit de Ziekte-wet hebben ontvangen. Die WW zou ten onrechte zijn uitbetaald. Ik moest daarom 17.000 euro terugbetalen. Dat was schrikken! Toch had ik het idee dat UWV een fout maakte. Maar ik kwam er met hen niet uit. Daarom nam ik een advocaat in de arm. Door aanmaningen was de vordering inmiddels opgelopen tot 19.000 euro.”

Herberekening

Maar zelfs die advocaat kwam er niet uit. Toen meneer Kuipers het aankaatte bij zijn consulent van Team Jeugd, besloot zij om dit probleem aan te vliegen vanuit de 50-gezinnenaanpak. Consulent Carolien Peeters werd erbij gehaald vanwege haar kennis van de Participatiewet. “Bij UWV krijg je eerst iemand aan de lijn die gaat over de Ziekte-wet, dan iemand van de WW, dan iemand van de WIA. Iedereen houdt zich daar alleen bezig met z’n eigen expertise. Daardoor kom je in een web terecht waar je moeilijk uitkomt. Al helemaal als je niet goed in je vel zit. Toen ik dieper in het dossier dook, bleken diverse data niet te kloppen. UWV maakte een herberekening waaruit bleek dat meneer niet maandenlang een dubbele uitkering had ontvangen. Het ging om slechts één maand.”

Eerst een 2, nu een 10

Die dubbele maand werd betaald met het budget van de 50-gezinnenaanpak. Net als de advocaatkosten die meneer onnodig had moeten maken. “We hebben gezorgd dat hij met een zo goed als schone lei verder kan. Bovendien is alles nu goed geregeld bij UWV”, vertelt Carolien. Meneer is ontzettend opgelucht en dankbaar. “Anderhalf jaar geleden gaf ik mijn leven een 2, nu een 10! Het is fijn dat alle financiën beter zijn geregeld, daarmee zitten we op de goede weg. Ook wonen mijn vrouw en ik weer samen, we zijn heel gelukkig. Zij werkt weer en ik ga ook aan de slag zodra ik mentaal volledig stabiel ben. Het gaat goed met de kinderen en het is weer vrolijk in huis. Ik zie de toekomst met vertrouwen tegemoet.”

Tot slot

Blik op de toekomst

In 2015 kreeg de gemeente er, met de decentralisatie, taken bij op het gebied van jeugd, werk en zorg. Onze 50-gezinnenaanpak is een goed voorbeeld van hoe we die decentralisatie concreet maken. De casussen in dit boek laten zien dat we met deze aanpak op de goede weg zitten. Dan bedoelen we niet alleen de gekozen werkwijze, maar vooral wat we al hebben bereikt: betere ondersteuning, waardevollere resultaten tegen gemiddeld lagere kosten.

Wat maakt deze aanpak zo succesvol?

Dat het vooral belangrijk is om dicht bij de inwoner te staan en op een brede manier te kijken naar zijn vraag of behoefte. Onze logica van wetten, instellingen, financieringsmethoden, maar ook onze eigen aannames en overtuigingen laten we los. Samen met de gezinnen kijken we naar wat nodig is vanuit gelijkwaardigheid. We passen ons aan aan de mogelijkheden en het tempo van de inwoner. De kosten en de juridische kaders hebben we daarbij altijd helder voor ogen. We draaien de economie van het sociaal domein als het ware om. We laten zien dat preventiekosten op termijn meestal lonen. Inmiddels zijn we hard op weg om de '50 gezinnen' in te bedden in onze organisatie. Het wordt dé manier om binnen het sociaal domein maatwerk te maken.

Zijn we er dan al?

Nee, we kunnen en mogen niet achterover leunen. Het succes van de 50-gezinnenaanpak is en blijft afhankelijk van de organisatorische context. En daar kunnen we, samen met de centrale overheid, nog veel aan verbeteren. Denk daarbij aan de ontschotting van financiering, een meer passende portefeuille-indeling, herverdeling van middelen en bevoegdheden, en beter aansluitende wet- en regelgeving. Ook moeten we nóg meer mensen ervan overtuigen dat deze aanpak - met name het preventief werken - effectief en efficiënt is. Het zou zonde zijn als de investeringen tot nu toe voor niets zijn geweest. Laten we niet terugvallen in oude reflexen, maar de kansen zien die deze manier van werken én denken biedt. De feiten liggen er.

Colofon

Dit boek over de 50-gezinnenaanpak is een uitgave van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland:

Teksten	Gemeente Maastricht en Facet&
Fotografie	Unsplash.com. De foto's in dit boek zijn bedoeld ter illustratie. De geportretteerde personen zijn niet de geïnterviewde gezinnen.
Vormgeving	Gemeente Maastricht
Druk	Impreso

Heeft u vragen over de inhoud of over de 50-gezinnenaanpak?
Neem dan contact op met Richard Vleugels via richard.vleugels@maastricht.nl.

© februari 2021

Sociale Zaken *Maastricht Heuvelland*

Eijsden-Margraten Gulpen-Wittem Maastricht Meerssen Vaals Valkenburg aan de Geul

Gemeente Maastricht

Contact

Sociale Zaken Maastricht Heuvelland

Bezoek: Randwycksingel 22 | 6229 EE Maastricht

Post: Postbus 4902 | 6202 TC Maastricht

E: post@maastricht.nl

T: 14 043

www.socialezaken-mh.nl

www.gemeentemaastricht.nl